

**POLOŽAJ MIGRANTKINJA
TOKOM MIGRANTSKE KRIZE
U BOSNI I HERCEGOVINI**

**POLOŽAJ MIGRANTKINJA TOKOM
MIGRANTSKE KRIZE U BOSNI I HERCEGOVINI**

Banja Luka, avgust 2020.

Naslov POLOŽAJ MIGRANTKINJA TOKOM
MIGRANTSKE KRIZE U BOSNI I HERCEGOVINI
Izdavač Helsinški parlament građana Banjaluka
Autorica Džana Vrabac, studentica Fakulteta političkih nauka u Sarajevu

“This material is completely or partly financed by the Swedish International Development Cooperation Agency (Sida) and Kvinna till Kvinna. Sida and Kvinna till Kvinna does not necessarily agree with the opinions expressed. The author alone is responsible for the content.”

„Ovaj materijal potpuno ili djelimično finansira švedska međunarodna Agencija za razvoj i saradnju (Sida) i Kvinna till Kvinna. Sida i Kvinna till Kvinna ne moraju se neminovno slagati sa mišljenjima iznesenim u publikaciji. Za sadržaj je odgovoran sam autor/ica.“

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POZADINA PROBLEMA	2
2.1. IZGRADNJA TEORIJSKOG PRISTUPA I UKLJUČIVANJE RODA U TEORIJU O MIGRACIJAMA.....	3
3. ZAKON O IZBJEGLICAMA I LJUDSKA PRAVA.....	4
4. POLOŽAJ MIGRANTKINJA U BOSNI I HERCEGOVINI	5
4.1. PREPOZNAVANJE POTREBA MIGRANTKINJA	6
5. ULOGA HUMANITARNIH, NEVLADINIH I MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA U ZAŠTITI MIGRANTKINJA U BiH	7
5.1. ODNOS DOMICILNOG STANOVNIŠTVA PREMA MIGRANTIMA ...	9
6. ZAKLJUČAK	10
7. LITERATURA.....	11
8. O PROJEKTU.....	13

1. UVOD

Ovaj rad se fokusira na shvatanje položaja migrantkinja koje su dospjele na područje Bosne i Hercegovine usljed migrantske krize koja traje od 2015. godine. Svrha rada je da ukaže na nepriznavanje i nevidljivost žena kao učesnica migracija kako kroz historiju, tako i danas. Kroz različite analize, zakone i teorije bit će objašnjeno marginaliziranje migrantkinja. Ovome u prilog idu i mnoge analize koje su u svom primarnom fokusu imale uglavnom muškarce kao migrante. Tek početkom 1990.-ih godina javlja se potreba da se rod uključi u dimenziju migracija.

Žene kao učesnice migracija do nedavno nisu bile prepoznate a ni zaštićene u konvencijama uključujući i Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu BiH. Kao posljedice koje proizilaze iz takve diskriminacije žene su izložene mnogim opasnostima među kojima su nasilje, trgovina ljudima, nezadovoljavanje osnovnih životnih potreba, seksualno uznemiravanje itd. Usljed masovnog dolaska izbjeglica u Bosnu i Hercegovinu migrantkinje ponovno postaju nevidljive te uskraćene u ostvarivanju zaštite i prava. Nevladine, humanitarne i međunarodne organizacije na sebe preuzimaju teret migrantske krize te nastoje ublažiti negativne efekte procesa migracije i pružiti neophodnu zaštitu i pomoć ženama.

2. POZADINA PROBLEMA

Migracije stanovništva postoje i dešavaju se otkada postoji i samo čovječanstvo. Ono što je dodatno podupiralo te procese bile su potrebe za preživljavanjem, društveni procesi, prelasci iz jednog sistema proizvodnje u drugi, ratovi, te profesionalni obrasci migracija. Pod pojmom imigracija podrazumjeva se „putovanje u državu sa ciljem trajnog naseljenja tamo“.¹ Prve značajnije migracije u prošlom stoljeću bilježe se od 1960. godina. Većina radova koja je dostupna iz tog perioda, a kada se govori u kontekstu međunarodnih migracija bila je izričito fokusirana samo na muškarce kao migrante. Te pretpostavke nisu bile utemeljene na bilo kakvim statističkim podacima.

Kao razlog zbog kojeg su se potencirali samo muškarci kao migranti u kontekstu globalnih i međunarodnih migracija se navodi to da se u periodu 70ih godina dvadesetog vijeka nisu koristile klasifikacije osoba u pokretu prema kriteriju spola. Od 1965. godine pa sve do 1990. godine ne bilježe se bilo kakvi podaci o kretanju i migriranju žena.

Tek kasnije, procjene o broju žena migrantkinja zasnivale su se na detaljnim analizama popisa stanovništva kako bi se utvrdilo u kojem broju su žene i djevojke migrirale sa određenih područja. Podaci do kojih se došlo bili su zapanjujući. Žene su 1960ih godina činile veći dio migracijskog staleža, da bi se ustanovilo 2000. godine da žene čine čak 51% svih osoba u pokretu na globalnom nivou.²

Žene su nadvladale muškarce u postotku migriranja još početkom 21. stoljeća, te je na osnovu navedenog jasno da je ženska migracija bitan element globalnih migracija.

1 <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/sarajevo/15906.pdf> (posljednji pristup 25.05.2020. godine u 13h)

2 <https://www.migrationpolicy.org/article/global-dimensions-female-migration> (posljednji pristup 25.05.2020. u 15:10h)

2.1. IZGRADNJA TEORIJSKOG PRISTUPA I UKLJUČIVANJE RODA U TEORIJU O MIGRACIJAMA

U UN Konvencijama i BiH zakonima pominje se pojam „migranti i njihove porodice“ gdje se uglavnom podrazumjevaju muškarci kao migranti i njihove žene i djeca. Iz navedenog se da zaključiti da su žene i kroz teoriju bile nevidljive, odnosno imale su samo pasivni položaj u procesu migracija. Pitanje uključivanja roda i prepoznavanja žena kao migrantkinja u 60im i 70im godinama dvadesetog vijeka ticalo se samo toga kako je migriranje žena uticalo na „modernizaciju“ žene.³

Ono što je doprinijelo da se dimenzija roda uključi u teoriju o migracijama su istraživanja koja su postepeno od 1980-ih do 1990-godina potencirala isticanje žena u procesu migracija, a međunarodna teorija počinje biti rodno osjetljivija. Ono što je predstavljalo prepreku u nastojanjima da se otkloni nevidljivost žena migrantkinja je da su istraživači strahovali da se na taj način može skrenuti pažnja sa muškaraca kao migranata. Čak i Konvencija Ujedinjenih Nacija o statusu izbjeglica u kojoj se definira ko su to izbjeglice dugo je favorizirala samo muškarace kao izbjeglice.

Nepriznavanje i nevidljivost žena kao migrantkinja, te (ne)definiranje žena u zakonima i teoriji o migracijama, imalo je negativan uticaj na njihova socijalna prava, sticanje državljanstva, obuke za posao te općenito na njihov socijalni položaj u odredišnim zemljama.

³ <https://www.migrationpolicy.org/article/women-and-migration-incorporating-gender-international-migration-theory> (posljednji pristup 27.05.2020. godine u 12:00h)

3. ZAKON O IZBJEGLICAMA I LJUDSKA PRAVA

Konvencija Ujedinjenih naroda o statusu izbjeglica usvojena je 1951. godine, usaglašena je sa članom 14. Opšte deklaracije o ljudskim pravima iz 1948. godine kojim se priznaje pravo osobama da traže azil u drugim državama.⁴ S obzirom da definisanje pojma „izbjeglica“ nije rodno senzitivno i preferira muškarce kao izbjeglice, može se ustanoviti da ni tada, pri izradi Konvencije Ujedinjenih naroda nije prepoznata potreba zaštite žena migrantkinja. Tome u prilog govori i da u dijelu Zakona o izbjeglicama koji se odnosi na nediskriminaciju nije navedeno da se zabranjuje diskriminacija na osnovu pola.

Podizanjem javne svijesti o tome da su žene i djevojke izložene posebnim rizicima, bilo je presudno za osiguranje pravog odgovora na njihove potrebe i zaštitu. Žene i djevojke same snose odgovornost pri migriranju, a pored toga izložene su seksualnom nasilju, nasilju u porodici i rodno zasnovanom nasilju. Nemaju pristup reproduktivnoj zdravstvenoj zaštiti, a nedostatak za mlađe djevojke ogleda se u nepostojanju obrazovanja što ih čini još ranjivijim. UNHCR⁵ započinje sa prikupljanjem statističkih podataka o izbjeglicama i individualnoj registraciji stanovništva, a u statističke podatke uključeni su spol i dob.

U Bosni i Hercegovini pitanja izbjegličkog statusa, te zaštite i prava izbjeglica i stranaca regulisana su Zakonom o azilu BiH. Prema Zakonu o azilu BiH pod strancem se podrazumjeva osoba koja nije državljanin Bosne i Hercegovine i osoba koju nijedna država prema svom domaćem zakonodavstvu ne smatra svojim državljaninom. Zakonom se garantiraju prava i zaštita izbjeglica, stranaca i tražitelja azila, te definišu njihove a i obaveze države.

Bosna i Hercegovina je u skladu sa Zakonom o azilu BiH obavezna da ostvaruje stalnu saradnju i komunikaciju sa UNHCR-om te da ih redovno izvještava o stanju u vezi sa migracijama. Ministarstvo u slučaju masovnog priljeva stranaca kojima je potrebna privremena zaštita obavlja konzultacije s UNHCR-om i ostalim mjerodavnim međunarodnim organizacijama u BiH.⁶

4 Konvencija i protokol o statusu izbjeglica, dostupno na slijedećem linku : <https://www.irh.hr/dokumenti/65-unhcr-konvencija-iz-1951-i-protokol-o-statusu-izbjeglica/file> (posljednji pristup 05.06.2020. u 13:00h)

5 The UN Refugee Agency

6 <http://sps.gov.ba/dokumenti/zakoni/Zakon%20o%20azilu.pdf> (posljednji pristup 05.06. u 13:30h)

4. POLOŽAJ MIGRANTKINJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Na teritoriju Bosne i Hercegovine je u prvoj polovini 2018. godine ušlo oko 10.145 izbjeglica sa Bliskog Istoka. Prema podacima OSCE-a od ovog ukupnog broja 175 osoba je bez pratnje, odnosno djece koja su odvojena od roditelja ili staratelja.⁷ U statističkim podacima za 2018. godinu nije naveden broj migrantkinja koje su ušle u Bosnu i Hercegovinu.

S porastom broja migranata i izbjeglica, BiH se suočava sa velikim izazovom, jer ima ograničen broj centara za prijem osoba u pokretu. Centri za prihvrat migranata nisu bili odvojeni te su se u početku u njih smještali svi, bez obzira na pol i dob. Prvi centar za prihvrat porodica sa djecom je centar Sedra. Međutim, žene i djeca su od ostalih bili odvojeni samo po spratovima u ovom centru. Prema MIRA izvještajima UN-a kao ranjive kategorije prepoznaju se djeca, osobe sa invaliditetom, osobe sa hroničnim oboljenjima i povredama, te trudnice.

U martu i aprilu 2018. godine UN je u saradnji sa međunarodnim i nevladinim organizacijama u BiH inicirao da se provede brza procjena multiklastera kako bi se prikupile informacije o trenutnoj migrantskoj i izbjegličkoj situaciji u BiH. Nalazi MIRA izvještaja pružaju dokaze koji omogućuju humanitarnim akterima da identificiraju strateške humanitarne prioritete, razviju zajednički odgovor, po potrebi privuku dodatna sredstva i nadgledaju situaciju kako napreduje.⁸ Međutim, veliki propust MIRA izvještaja je u tome što on u svojim analizama ne prilazi sa stanovišta ravnopravnosti polova i nema nikakvog objašnjenja o potrebama žena. Ove nepravilnosti će se i kasnije odraziti u izvještajima o pruženoj pomoći migrantkinjama. U izvještaju se u preporukama za djelovanje naglašava da je potrebno poboljšati kapacitete za reagiranje i sprečavanje slučajeva nasilja nad ženama, te da se izgrade takvi smještajni kapaciteti koji moraju odvajati žene i muškarce. Samo u periodu od tri mjeseca zabilježeno je 8 slučajeva nasilja nad ženama u prihvatnim kampovima. U preporukama UNHCR-a stoji i da se ženama mora pružiti posebna psihosocijalna pomoć.

⁷ <https://www.osce.org/files/f/documents/3/b/397322.pdf> (posljednji pristup 15.06.2020. u 14:20h)

⁸ <https://bosniaherzegovina.un.org/en/22662-multi-clustersector-initial-rapid-assessment-mira-report-and-executive-summary> (posljednji pristup 20.06.2020 u 11:00h)

4.1. PREPOZNAVANJE POTREBA MIGRANTKINJA

Dostupni online UN-ovi izvještaji o broju migrantkinja koje se nalaze u Bosni i Hercegovini pojavljuju se tek u 2019. godini, a posebna pažnja broju žena, njihovim potrebama, te programima i pružanju pomoći ženama dolazi u fokus od februara 2020. godine. Tako je u martu 2020. godine prema mjesečnom izvještaju UN-a o migrantskoj situaciji u Bosni i Hercegovini, utvrđeno da je broj novih dolazaka od početka godine 4.795, a od kojih je 394 porodica sa djecom, 451 žena i djevojka i 475 djece bez pratnje odnosno roditeljskog staranja.

UNFP⁹ u saradnji sa IOM-om među prvima reaguje i podržava pružanje pojedinačnih vrsta pomoći ženama koje su preživjele neku vrstu rodno zasnovanog nasilja. UNFP u saradnji sa nevladinim organizacijama nastavila je upravljati centrima za žene u Borićima, Sedri i Ušivku, te se prvenstveno pružala psihosocijalna pomoć i realizovali su se različiti programi koji su za cilj imali jačanje otpornosti žena i osnaživanje obrazovanja, te sticanje životnih vještina. U različitim aktivnostima koje su usmjerene na pomoć ženama sudjelovalo je oko 365 žena.¹⁰

Pored egzistencijalnih životnih potreba, kao što su hrana, odjeća, obuća i higijenske potrepštine, migrantkinjama je ograničena pa i potpuno nedostupna osnovna i reproduktivna zdravstvena zaštita. Kao vrlo bitna pomoć je i psihološka potpora i pomoć u brizi za njihovu djecu. Samo dio migrantkinja koje su imale tu sreću i našle se u nekom od prihvatnih centara kao što je centar Ušivak imale su takav vid pomoći. Osim humanitarnih, nevladinih i međunarodnih organizacija pomoć su pružale i pedijatrijske sestre.

Nedostatak informacija o socijalnom položaju migrantkinja u Bosni i Hercegovini doprinosi pogoršanju njihovog položaja te uskraćivanju različitih i neophodnih vidova pomoći. Migrantkinje se suočavaju sa velikim rizicima, uključujući seksualnu eksploataciju, trgovinu i nasilje. Suočene su sa dvostrukom diskriminacijom, prvo kao žene a zatim kao migrantkinje. Češće obolijevaju i suočavaju se sa zdravstvenim problemima i u tranzitu i na odredištima.¹¹

9 The United Nations Population Fund

10 <https://bosniaherzegovina.un.org/sites/default/files/2020-05/Inter-agency%20Sit-Rep%20March%202020%20Final.pdf> (posljednji pristup 25.06.2020. u 16:00h)

11 <https://www.unfpa.org/news/five-reasons-migration-feminist-issue> (posljednji pristup 27.06.2020. u 12:00h)

5. ULOGA HUMANITARNIH, NEVLADINIH I MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA U ZAŠTITI MIGRANTKINJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Organizacije IOM, UNHCR, UNICEF i Crveni križ BiH su uz pomoć Europske Unije od 2018. godine provodili projekte za pružanje podrške Bosni i Hercegovini u reakciji na migrantsku krizu. Projekti su pridonijeli osiguravanju osnovnih potreba i ljudskih prava izbjeglica, azilanata i migranata prisutnih u BiH prvenstveno kroz pružanje hrane, smještaja i pristupa sanitarnoj zaštiti i higijeni. Tokom projekta ukupni smještajni kapacitet zemlje uvećan je sa 1,154 na 4, 654 kreveta kroz otvaranje tri prihvatna centra (Bira, Miral i Borići) i proširenjem Privremenog prihvatnog centra Ušivak. Projektom su takođe osigurane usluge zaštite i pomoći, posebno onima koji su u ranjivim situacijama, uključujući pristup azilu, psihosocijalnu podršku, zdravstvenu zaštitu, starateljstvo za maloljetnike bez pratnje i obrazovanje za djecu školskog uzrasta.¹²

S obzirom da sam proces migracija, posebno za žene, predstavlja vrlo stresne događaje koji doprinosi povećanju depresivnih simptoma, pored zadovoljavanja egzistencijalnih potreba potrebno je pružiti socijalnu podršku. Prepoznavajući potrebe za psihosocijalnom pomoći UNFP započinje sa pružanjem individualne pomoći migrantkinjama s posebnim fokusom na žene koje su preživjele neku vrstu nasilja. CWS¹³ je putem pojedinačnih i grupnih sesija edukovao migrante a posebno ranjive kategorije migranata među kojima su i žene o načinu očuvanja zdravlja, higijenskih navika i važnosti kvalitete sna u prevenciji oboljenja. DRC¹⁴ je u prihvatnim centrima u februaru i martu 2020. godine registrovao 55 žena kojima je potrebno osigurati zaštitu, medicinsku i pravnu pomoć.

Održane su i dvije sesije u kojima je učestvovalo 15 žena na slijedeće teme: „Edukacija žena i djevojaka kao najsigurnije sredstvo protiv svih oblika diskriminacije i nasilja“ i „Da li snažni tradicionalni stavovi prema ženama i djevojčicama doprinose teškim integracijama u nove okolnosti“. Na osnovu edukacija i u radu sa migrantkinjama zaključeno je da dostupnost psihosocijalne pomoći postaje krucijalna za ublažavanje posljedica procesa migracije i prilagođavanje novim uslovima.

Koristeći kulturološki osjetljiv pristup, na inicijativu UNFP-a domovi zdravlja

12 <https://bih.iom.int/special-measures-support-response-refugee-and-migrant-situation-bosnia-and-herzegovina-phase-i> (posljednji pristup 30.06.2020. u 18:00h)

13 Church World Service

14 Danish Refugee Council

posebno u Bihaću počinju pružati i osiguravati ginekološke preglede i radionice o očuvanju zdravlja, a pomoć u prevođenju radionica pružale su volonterke koje govore arapski, farsi i turski jezik.

UNICEF i IOM su usljed pandemije COVID-19 u Bosni i Hercegovini, uz pomoć migrantkinja počeli izrađivati platnene zaštitne maske. Mnoge žene su imale već prethodno znanje te su podučavale i osoblje centra šivanju.¹⁵

Udruženje „Žene sa Une“ iz Bihaća među prvim je nevladinim organizacijama u Bosni i Hercegovini koje je reagovalo u pružanju pomoći migrantima. „Žene sa Une“ su se potrudile da pruže pomoć svima, a posebno najranjivijim i najugroženijim kategorijama. U saradnji sa ostalim nevladinim, humanitarnim i međunarodnim organizacijama su u prihvatnim kampovima u Bihaću i Cazinu provodile različite aktivnosti. Nastojale su da omoguće što bolje uvjete za žene, djevojke i majke. Ukazale su na važnost održavanja zdravlja, higijenskih navika, očuvanja reproduktivnog zdravlja, pružale su pomoć trudnicama te ukazivale na važnost dojenja.¹⁶ Crveni križ je od početka godine pružio direktnu pomoć za ukupno 3 065 migranata i izbjeglica, te prema izvještima pomoć je pružena za samo 3% migrantkinja.

15 <https://www.un.org/en/un-coronavirus-communications-team/migrants-and-refugees-square-against-covid-19-bosnia-and-herzegovina> (posljednji pristup 30.06.2020. u 19:00h)

16 <https://www.slobodnaevropa.org/a/udruzenje-zene-sa-une/30176425.html> (posljednji pristup 30.06.2020. u 22:00h)

5.1. ODNOS DOMICILNOG STANOVNIŠTVA PREMA MIGRANTIMA

Većina informacija koju građani Bosne i Hercegovine dobijaju o migrantskoj krizi su informacije iz medija i od strane zvaničnih političkih i državnih institucija. Vijesti su pesimističnog karaktera, utiču na negativan odnos stanovništva prema migrantima i doprinose njihovoj dodatnoj marginalizaciji. S obzirom da se i bosanskohercegovačko stanovništvo prije više od dvadeset godina suočilo sa prisilnim migriranjem i sami su prolazili kroz proces migracija te u neku ruku imaju saosjećanje sa mukama koje prolaze migranti. Ali bez obzira na to, prisustvo negativnih informacija u vezi sa migrantima u medijima izazva osjećaj ugroženosti kod domaćeg stanovništva što pridonosi stvaranju predrasuda prema migrantima a samim tim i smanjenom osjetljivošću pri prepoznavanju i zadovoljavanju njihovih potreba.

Percepcija migranata kao prijete u bilo kojem smislu dovodi do negativnih posljedica na psihološku dobrobit osoba u pokretu. Pored ostalih opasnosti i negativnih faktora koje sam proces migracija donosi, predrasude od strane stanovništva zemlje odredišta utiču na to da osobe u pokretu smanjuju ili čak ne ostvaruju nikakve socijalne kontakte sa osobama koje im mogu pomoći. To se posebno odnosi na migrantkinje koje se suzdržavaju da traže bilo kakvu pomoć dok im volonteri sami ne pruže istu.

Za razliku od direktnog kontakta sa migrantima parasocijalni kontakt odnosno kontakt koji se odvija preko medija dominantno utiče na stvaranje predrasuda prema migrantima. Na taj način se dodatno smanjuje vjerovatnoća da će stanovništvo, na individualnoj osnovi pružiti pomoć migrantima. U medijima u Bosni i Hercegovini se vrlo rijetko objavljuju podaci o broju migrantkinja, a skoro nikako o njihovim potrebama, što ih dodatno dovodi u ugrožen socijalni položaj pored svih ostalih rizika sa kojima su suočene.

6. ZAKLJUČAK

Na osnovu prethodno navedenog može se zaključiti da su žene tokom historije u procesu migracija bile diskriminirane, prvenstveno na način da nisu bile vidljive ni prepoznate kao učesnice migracija iako su činile polovinu ukupnog broja migranata. Činjenica je da nedostaje briga državnih vlasti kada je riječ o prijemu i prihvatu migranata posebno u Bosni i Hercegovini, gdje su većinu obaveza kako o smještaju tako i o zadovoljavanju osnovnih egzistencijalnih potreba u obavezu preuzele nevladine, humanitarne i međunarodne organizacije. Prema posljednjim zvaničnim podacima UN-ovog izvještaja MIRA za mart 2020. godine u Bosni i Hercegovini se nalazi 451 žena i djevojka, te predstavljaju oko 18% od ukupnog broja migranata. Prema izvještajima Mobilnog tima Crvenog križa za samo 3% žena je pružena pomoć na terenu.

Čak se i zvanični podaci izvještaja o broju migrantkinja ne podudaraju što predstavlja značajne propuste koji se mogu odraziti kao posljedica u vidu ne pružanja adekvatne zaštite migrantkinja. Da je socijalni položaj migrantkinja u Bosni i Hercegovini izrazito ugrožen ukazuju i činjenice da se samo u nekim prihvatnim kampovima pruža zdravstvena, psihosocijalna i reproduktivna zaštita.

Potrebno je da Bosna i Hercegovina osigura veće prihvatne i smještajne kapacitet kako bi se na najbolji način suočila sa migrantskom krizom, te prepoznala potrebe svih izbjeglica, a posebno žena. Potrebno je izgraditi posebne centre za prihvatanje migrantkinja i porodica sa djecom, gdje oni ne bi bili odvojeni samo po spratovima od ostalih. S obzirom na kulturološku osjetljivost žena u pokretu sa njima treba da rade više žene i djevojke. U svim prihvatnim centrima treba obezbjediti poseban pristup prepoznavanju i zadovoljavanju potreba migrantkinja, te u medijima eksponirati i pozitivna iskustva, kao što je to npr. da su migrantkinje u toku pandemije COVID-19 šivale zaštitne maske. Posebnu pažnju treba posvetiti osiguranju adekvatne medicinske zaštite, a posebno reproduktivnog zdravlja žena i djevojaka. Kroz radionice treba edukovati i muškarce migrante o zaštiti žena migrantkinja i njihovim potrebama.

7. LITERATURA

1. Srđan Dušanić, Yamen Hrekes i Miloš Pralica, **MIGRANTI I MI- Sociopsihološka analiza uzajamne percepcije**, izdavač Friedrich-Ebert-Stifting, Sarajevo 2019. godine.

2. Elektronska literatura dostupna na slijedećim linkovima:

Special Issue: Women and Migration:

• <https://www.migrationpolicy.org/article/women-and-migration-incorporating-gender-international-migration-theory> (posljednji pristup 01.07.2020 u 12:00h)

• <https://www.migrationpolicy.org/article/gender-and-symbiosis-between-refugee-law-and-human-rights-law> (posljednji pristup 01.07.2020. u 14:00h)

• <https://www.migrationpolicy.org/article/asian-women-migrants-going-distance-not-far-enough> (posljednji pristup 02.07.2020. u 16:00h)

• <https://www.migrationpolicy.org/article/global-dimensions-female-migration> (posljednji pristup 02.07.2020. u 17:30h)

Monthly Operational Updates on Refugee/Migrant Situation- March 2020, dostupno na <https://bosniaherzegovina.un.org/en/46162-monthly-operational-updates-refugeemigrant-situation-march-2020> (posljednji pristup 02.07.2020. u 20:30h)

OSCE Procjena situacije u vezi sa migrantima i izbjeglicama u BiH, dostupno na: <https://www.osce.org/files/f/documents/3/b/397322.pdf> (posljednji pristup 03.07.2020 u 10:00h)

The Multi-Cluster/Sector Initial Rapid Assessment - MIRA (Report and Executive Summary), dostupno na: <https://bosniaherzegovina.un.org/en/22662-multi-clustersector-initial-rapid-assessment-mira-report-and-executive-summary> (posljednji pristup 03.07.2020. u 13:00h)

IOM u BiH: <https://bih.iom.int/bs/iom-u-bosni-i-hercegovini> (posljednji pristup 03.07.2020. u 14:00h)

Crveni križ FBIH: <https://ckfbih.ba/u-mjesecu-februaru-veljaci-mobilni-timovi-crvenog-kriza-pruzili-pomoc-i-podrsku-za-3595-migranata/> (posljednji pristup

04.07.2020. u 18:00h)

UNFPA Bosnia and Herzegovina: <https://ba.unfpa.org/bs/news/migranti-i-izbjeglice-poru%C4%8Duju-o%C4%8Dekujemo-po%C5%Altovanje> (posljednji pristup 04.07.2020. u 21:00h)

EU Flow Monitoring: <https://migration.iom.int/europe?type=migrants-presence>
(posljednji pristup 05.07.2020. u 09:00h)

8. O PROJEKTU

Projekat „Ženska ljudska prava i EU integracije“ ima za cilj integrisati ženska ljudska prava i ravnopravnost polova u procese pristupanja BiH Evropskoj uniji. Aktivnosti projekta podrazumijevaju monitoring i učešće u kreiranju EU izvještaja o napretku, kao i EU Alternativnog izvještaja; predstavljanjem Alternativnog CEDAW izvještaja CEDAW Komitetu; aktivnostima lobi grupe „Ženska mreža za Evropsku BiH“; javne kampanje; analize usklađenosti određenih BiH zakona sa EU direktivama; zagovaranje EU integracija putem web platforme; itd.

Tokom implementacije projekta, Helsinški parlament građana (hCa) je imao dobro iskustvo sa studentima iz Banjaluke koji su se pridružili u realizaciji projekta, sa posebnim fokusom na razvoj rodno zasnovane analize i pisanje članaka za web platformu. Tokom aprila 2020. održan je trening izgradnje kapaciteta koji je uključio i studente iz drugih gradova (Sarajevo, Mostar, Tuzla). Trening je studente upoznao s projektom, dao dodatne informacije i znanja iz oblasti ravnopravnosti polova. Studenti su, također, pozvani na saradnju kako bi svojim istraživanjem i stvaranjem sadržaja za online platformu doprinijeli realizaciji projekta. Ovaj rad je upravo rezultat pomenutih aktivnosti.

Ovom prilikom, hCa želi da se zahvali svim studentima na saradnji kao i njihovim fakultetima na pomoći i podršci:

- Pravni Fakultet, Banja Luka
- Fakultet Političkih nauka, Sarajevo
- Filozofski Fakultet, Tuzla
- Fakultet Humanističkih nauka, Mostar

Ovaj projekat je finansiran od strane švedske fondacije Kvinna Till Kvinna.

POLOŽAJ
MIGRANTKINJA
TOKOM MIGRANTSKE
KRIZE U BOSNI I
HERCEGOVINI